

Kulturhus als gemeentelijk beleidsinstrument

Nieuwleusen, 13-12-2021

Inleiding

Het kulturconcept is in Scandinavië ontstaan en werd vanaf 2000 vanuit Overijssel in uiteenlopende vormen en omvang ingevoerd in Nederland.

Binnen een Kulturhus worden inventieve verbindingen gelegd tussen organisaties en verenigingen binnen en buiten het gebouw. Het Kulturhus is een belangrijke ontwikkeling op het gebied van vitaliteit in dorpskernen en stadswijken.

Kulturhus de Spil

Het bestuur van de Stichting Kulturhus de Spil werd in 2017 benoemd door uw gemeenteraad op voordracht van het College van B&W. Het bestuur formuleerde vervolgens haar eerste beleidsdocumenten: **Visie op het beheer Kulturhus, Visie op de begroting en Uitwerking rechtsvorm.**

Deze documenten zijn in de bestuurlijke overleggen met de gemeente onderschreven.

Samengevat:

1. **Kulturhus is een publiek beleidsinstrument** met als doel een bijdrage te leveren aan een aantrekkelijk en gezond leef- en vestigingsklimaat voor haar inwoners. De gemeente stuurt met financiële middelen de inhoud ook naar nieuwe taken zoals Jeugdzorg, WMO, Participatiewet, Nieuwkomers, ouderenzorg en armoedebeleid.
2. **De gekozen rechtsvorm in de vorm van een stichting doet onvoldoende recht aan de positie van het Kulturhus als gemeentelijk beleidsinstrument.** Een blijvende invloed moet worden geborgd. Op grond hiervan is de stichting als beherend vennoot benoemd in een Commanditaire Vennootschap (CV) met de gemeente.
3. **Participeren in het Kulturhus is niet vrijblijvend** en schept voor de gebruikers en het bestuur de verplichting te experimenteren en te bouwen aan (nieuwe) maatschappelijk coalities die het welzijn van de

inwoners ten goede komen. Het kan ook betekenen dat de bestaande financiering van de partners anders moet worden ingezet of gewijzigd.

4. **Het is van belang dat door de gemeente jaarlijks vooraf in de exploitatie van het Kulturhus wordt voorzien.** De exploitatie betreft het beheer, instandhouding en meerjarig onderhoud. Tegenover deze exploitatie garantie staat de besparing in huisvestingslasten en beheer van de door de gemeente gesubsidieerde gebruikers, aangevuld met directe huurbijdragen van anderen. Exploitatieoverschotten worden in overleg met de gemeente ingezet voor nieuwe ontwikkelingen.

Tegen deze achtergrond hebben wij de nota **Uitgangspunten kaders Kulturhusen Gemeente Dalfsen** gelezen die u vanavond gaat bespreken.

Daarin de belangrijkste overwegingen die opiniërend aan u zijn voorgelegd voor het gemak samengevat:

1. Eigendom van de gebouwen overdragen.
2. Beheer , exploitatie en programmering in handen van een stichting.
3. Subsidiebeschikking voor 4 jaar (stabiliteit in de exploitatie).
4. Alle kernen een goed functionerend Kulturhusconcept.
5. Kulturhus moet vitaliteit en leefbaarheid van de kern bevorderen.
6. Kulturhus moet bijdragen aan de maatschappelijke beleidsdoelstellingen van de gemeente.
7. Kan het Kulturhus een bijdrage leveren aan de decentralisaties in het sociaal domein in het kader van preventie en maatwerkvoorzieningen (Participatiewet, Wmo, Jeugdwet) ?
8. Kulturhus is beheerder, initiator, aanjager en verbinder van activiteiten, zowel binnen als buiten het gebouw.
9. Kulturhus is samen met participanten verantwoordelijk voor de totstandkoming van een activiteitenprogramma, dat een verrijking laat zien ten opzichte van de eigen activiteiten van de participanten.
10. Elk Kulturhus heeft een programmamanager.
11. Vooraf en gedurende het jaar gaan de besturen van de Kulturhusen en het college van B&W met elkaar in gesprek over beleid (keuzen) /uitvoering van de maatschappelijke opdracht. Hierbij zal de zgn. ontwikkelmeter worden ingezet.
12. Kulturhus en gemeente zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instandhouding.

Wij zien veel van onze visie uit 2017 in deze nota terug.

Het Kulturhus dient aan de maatschappelijke beleidsdoelstellingen van de gemeente bij te dragen. Bevordering van de vitaliteit en leefbaarheid van de kernen. Voorzichtig wordt door de gemeente overwogen of die bijdrage ook zou moeten gelden voor het sociaal domein zoals de Participatiewet, WMO, Jeugdwet.

In 2017 was dat voor ons geen vraag, maar een zekerheid. Een breed cultureel aanbod, informatie, sportvoorzieningen is de basis. Maar daarmee zijn niet automatisch de kwetsbare inwoners in het vizier. Dat kunnen bijv. verslaafde jongeren zijn, ouderen die vereenzamen, mensen die langdurig werkloos of arbeidsongeschikt zijn, schuldenproblematiek & armoede, statushouders. Wij zien het als een enorme uitdaging samen met participanten onze algemene programma's te mixen met initiatieven die deze groepen wel bereiken.

Zo huisvesten wij Interakt Contour met dagopvang voor mensen met een niet-aangeboren hersenafwijking. Deze mensen worden ook ingeschakeld bij beheerstaken in de Spil. Vervolgens is door ons een zgn. pluktuin naast de Spil ontwikkeld, waarvan het beheer wordt gedeeld met deze groep en de groep die betrokken is bij De Nieuwe Garde, ons maatschappelijk café. Onder leiding van onze horeca medewerkers en begeleiders van Philadelphia werken in De Nieuwe Garde ook mensen met beperkingen. Het Taalpunt wordt versterkt met taalstages voor nieuwkomers in het beheer van de accommodaties. Mensen op zoek naar arbeidsritme kunnen werkervaring opdoen bij de vele taken die in een Kulturhus worden verricht. In samenwerking met Saam worden ouderen met de bus opgehaald om deel te nemen aan activiteiten en/of een gezamenlijke maaltijd. In samenwerking met het Agnieten College en Saam is een mediawerkplaats opgericht gericht op de talentontplooiing van jongeren en hen daarmee een alternatief te bieden voor rondhangen met alcohol- en drugsgebruik.

U zult net als wij geschrokken zijn van de recente verslavingscijfers onder jongeren, een op de vier ! Wij zijn dan ook een warm pleitbezorger voor het zgn. IJslandse Model dat in Hardenberg en andere gemeenten al succesvol wordt uitgevoerd. Het komt er kort gezegd op neer jongeren een enorm palet aan alternatieve tijdsbesteding (cultuur, sport, muziek) aan te bieden.

Wij zijn ervan overtuigd dat er veel meer mogelijk is, maar daarvoor is een gerichte samenwerking met de gemeente op ambtelijk en bestuurlijk niveau noodzakelijk.

Daarom zijn wij een voorstander van een bestuursmodel waarin de gemeente mee aan de touwtjes trekt en niet alles overlaat aan een stichtingsbestuur.

Er kunnen sociale doelen worden gesteld. Het bereik van diverse groepen met het oog op emancipatie en vermindering van kwetsbaarheid. En daarop afrekenen. Daarvoor kan een Kulturhus een prachtig beleidsinstrument zijn in handen van het gemeentebestuur. Wij kozen in 2017 voor de constructie van een CV met de gemeente. Dat wordt op dit moment geëvalueerd door ICS in onze gezamenlijke opdracht. Het heeft nog niet zo gewerkt zoals ons dat voor ogen stond. Misschien is dat te wijten aan de onbekendheid met deze vorm van besturen. Mogelijke andere vormen zijn ook denkbaar zoals een Bestuurscie of stuurgroep waarin beide partijen vertegenwoordigd zijn.

Voor ons staat wel vast dat de armen van de gemeente verder dienen te reiken dan zij nu doen. Als het Kulturhus een publiek beleidsinstrument is, zoals door haar zelf bepleit, dan dient het een co-productie te zijn van ambitieuze en competente inwoners en het gemeentebestuur.

Wij gunnen elke kern zo'n Kulturhus. Als wij naar de gepresenteerde bijdragen in de nota kijken dan stellen de jaarlijkse investeringen nog niet veel voor, terwijl gerichte investeringen ook besparingen in het sociale domein kunnen opleveren.

De Spil ontvangt momenteel jaarlijks de bijdrage die bestemd was voor de instandhouding van sporthal de Schakel. Feitelijk wordt er door de gemeente nog niet geïnvesteerd in het kulturhusconcept en het programmamanagement.

Het is een teken dat wij met elkaar nog maar aan het begin staan van de ontwikkeling van het kulturhusconcept.

Wij wensen u veel wijsheid.